

وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً ﴿القرآن﴾

دَعْلَم تَجْوِيد په موضوع يو منفرد كتاب

گلدسته د تجويد

﴿دَعْلَم تَجْوِيد ٲول اهم مسائل په شعرونو كښې﴾

تصنيف

احمد علي مرداني

فاضل جامعة العلوم الاسلاميه علامه بنورتي تاون كراچي

Ketabton.com

خوروڼكې

اسلامي ادبي ٲولنه

يونبورستي روډ مردان 0312-9818511

گلدسته د تجويد
منظوم

تصنيف

احمد علي مرداني

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دتجوید

﴿دَعْلَم تجوید بول اہم مسائل پہ شعرونو کبھی﴾

لیکونکے

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی

خوروونکے

اسلامی ادبی ٹولنہ مردان

تقريظ

استاد العلماء والشعراء حضرت مولانا

محمد ابراهيم فاني رحمه الله تعالى عليه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده والسلام على من لا نبي بعده! اما بعد په
 قران كريم ڪنبي د الله تعالى جل شانہ ارشاد دے: وَرَتَّلِ
 الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً. قران كريم د الله تعالى رالپڙے اخير ۾ ڪتاب
 دے چي په خوڙ نبي ﷺ حضرت محمد ﷺ نازل ڪري
 دے. ددي عظيم الشان ڪتاب چي ڇنگه معنيٰ او تفسير زده
 ڪول ضروري دي دغه شان دا خبره هم ڏيره اهميت لري چي
 ددي ڪتاب قراءت او تلاوت دي هم د تجويد او قواعدو مطابق
 اوشي. علم التجويد ڏير لوئي علم اوفن دے. په دي ڪنبي
 ددي فن او علم ما هرينو ڏير ڪار ڪري دے او ڏير ڪتابونه ئي
 ليڪلي دي. موجوده مختصره رساله محترم مولانا احمد علي
 مرداني صيب د طالب علمانو د زده ڪرڻ ۾ او د يادولو د پارہ په
 پشتو نظم ڪنبي تياره ڪرڻ ۾ ده. ماشاء الله ڏير په ښه انداز ئي
 په دي ڪنبي قواعد د تجويد د شعرونو په شڪل پيش ڪري دي.
 زما د عاده چي الله كريم دي دي مختصر ۾ رسالي ته قبوليت
 عامه ور ڪري چي ٽول پښتانه ور نه تري مستفيد شي. آمين

محمد ابراهيم فاني

خادم العلم والطلبه بجامعہ دارالعلوم حقانيہ اڪوړه خټک

۵ محرم الحرام ۱۴۳۳ هـ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دَ صاحبِ کتابِ یو خو خبري

دَ اللّٰه تعالیٰ شکر و احسان دے چي مونږه ئي دَ حضرت محمد رسول اللّٰه ﷺ په اُمت کښي پيدا کړو او بيا ئي بل احسان په مونږ دا اکر و چي مونږ له ئي په دُنیا کښي دَ دُنیا دَ ژوند تیرولو دَ پاره یو عظیم الشان کتاب قرآن کریم را کړو . چي دَ دُنیا او دَ آخر دَ هر یوې مسئلے دَ پاره کافی او شافي دے . دغه قرآن کریم باندي چي څنگ په صحیح لوستلو باندي پیر اجر و ثواب مقرر دے . دغه شان که که یو انسان دغه قرآن کریم غلط اُولی دَ هغه انسان دَ پاره په آخرت کښي سزا او وعید هم شته . ددغي سزا او وعید نه دَ بیج کیدو دَ پاره او لوئي اجر دَ حصول دَ پاره په هر دور کښي علماء او قراء په خپل خپل ځائے زبردست محنت کړي دے . او دا محنت به ترقیامته پوري (انشاء اللّٰه) جاری وی . چي په ښه انداز سره دَ قرآن کریم تلاوت اُو کړي شي او هر یو مسلمان په قرآن کریم کښي دَ غلطو نه محفوظ پاتے شي . ما هم ددغي مقصد حاصلولو دَ پاره دا مختصره رساله دَ اللّٰه تعالیٰ په فضل و کرم او توفیق سره تیاره کړي ده . مولیٰ کریم دي ئي ماله او زما والدینو ، تولو اُستادانو او ملگرو لره سبب دَ فلاح اُگر ځوی . واللّٰه الموفق والمعين . رينا تقبل منا انک انت السميع العليم وتب علينا انک انت التواب الرحيم وصلى اللّٰه تعالیٰ على خير خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين .

ابوالقاسم احمد علي مرداني

يونورستي روډ خوره بانډه مردان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اولنی لیک

پس له حمده له صلوة دا بیان
 مبتدی دپاره خدایا کبری اسان
 مهربان شوکته په ما پرودیگار
 تاسوته به وړاندې کر مه خه اشعار
 مسائل می دتجوید کرل خه راجمع
 دالله نه پری داجر ساتم طمع
 عری کبھی چي ادا کله حرفونه
 مخرجونه یاد ساته او صفتونه
 دی ته وائی دقران علم تجوید
 نه دی گران بنه دے اسان علم تجوید
 دهر هغه خائے چي تکه ادا کی پری
 په مخرج سره دنیا کبھی به یاد پری
 پنخه تول دی مخرجونه دحرفونو
 یاد ساته دغه بیان دبنیادونو
 جوف او حلق سره کره ژبه شونہ دے نور دے
 دخیشوم ورسره نوم شته دے که گور دے
 دا اصول دمخارجو تول بیان دی
 لازمی دا پیژندل په هر انسان دی

مخارج دی بُنیادونه دَ حرونو
 خان خیرساته ددغی بُنیادونو
 په کوم شان او کیفیت چي حرف اداشی
 صفتونه به ترې جوړ ددې دُنیا شی
 دَ علم التجوید اهمیت او حکم

هریو حرف صحیح لوستل دی ضروری
 دا لازم دی دتجوید په مبتدی
 دغه حکم دَاللّٰه ددې کلام دے
 معززہ دے عالی او چت مقام دے
 دغه حکم دَ حدیثِ مصطفیٰ ﷺ دے
 چي دَ دو جہان دَ پارہ نُور زنادے
 داسے وائی په دُنیا کُشی عالمان
 په تجوید سرہ بنائستہ دغه قرآن
 لحنِ جلی او لحنِ خفی

په دوه قسمہ دا غلطی دَ مبتدی دی
 په غلطو کُشی خة جلی دی خة خفی دی
 غلطی غتہ چي وی دغه ده حرامہ
 په لحنِ جلی یا دیری دا تمامہ
 صفت پریدی چي دَ حرف کله بشر
 لحن جوړ به ترې خفی شی سراسر

دا دوه قسمه دی غلطی د هر انسان
 کله لولی چي دنیا کښي څوک قرآن
 بچ ساته ددي غلطونه خپل وجود
 په دنیا درنه جوړ نشی چي مردود
 د علم التجوید موضوع

د قرآن الفاظ موضوع ده د تجوید
 تر قی غواړه د رب نه د مزید
 په تجوید سره د لوستلو تعلیم

په تجوید سره قرآن لوستل پکار دی
 به تجویده ټول لوستونکی گناه گار دی
 په تجوید سره لوستلو کښي عزت دے
 به له دغي د دنیا د در ذلت دے
 په تجوید سره ښائسته ښکاری قرآن
 لکه تاج چي وی په سر دیو انسان
 د علم تجوید مقصد او غرض

ښه صحیح د حرف ادا لری مقصد
 د تجوید د دغه حکم د ابد
 ښه ښائسته به پرې حرفونه د قرآن شی
 چي تابع څوک د تجوید په دي جهان شی
 دا قرآن په دے تجوید سره ښائسته دے

ددي ژوند دپاره بنكله نمونه ده
 هر انسان په دغه علم بنائسته كيږي
 لكه گل دباغيچي ترينه جوړيږي
 دتجوید مرتبي

مرتبي دي دتجوید درم دجهان
 داسه وائي په دنيا كښي عالمان
 يو تدوير دمه، بل دمه حدربل ترتيل
 عالمانو بيان كړم دمه تفصيل
 ترتيل نوم دمه دبنه رواواطينان
 تلاوت چي كوي كله مسلمان
 حدروائي تيز لوستلو ته دنيا كښي
 بيان شوم دقاريانو په وينا كښي
 نه وي تيز او په مزه چي تلاوت
 دا تدوير دمه په دنيا كښي هر ساعت
 مرتبي دومره تجويد له په دنيا دي
 لكه څنگ چي دري نقطي دهر يو ثادي

دتجوید ارکان

لكه څنگ چي داودس فرض څلور دي
 دتجوید سره ارکان دومره په كور دي
 مخرجونه دحرفونو پيژندل دي

پيژندل دی دَ صفاتو او وئیل دی
 پیژندل دی دَ حرفونو ټول احکام
 هم عادت دَ بینه لوستلو کړه مدام
 د تجويد دَ پاره ټول دغه ارکان دی
 په ترتیب سره چې بره دا بیان دی
 دَ علم التجويد فائده

خوک چې لولی په تجويد سره قرآن
 دارضاده دَ اللّٰه غنی سبحان
 دَ رسول اللّٰه ﷺ رضاشته په دے کار
 شته رضاد اولیاؤ په دغې لار
 آخرت کنبي ئې بدله ده نعمتونه
 ملاوېری به په دغې جنتونه
 دَ تسمیے او تعوذ بیان

هر کله چې تلاوت کړم دَ قرآن
 درې صورت ته یادساته ددې جهان
 یابه ته شوروغ کومے سر نه سورت
 یاد مینغ نه به کومے ته تلاوت
 یابه ستا مینغ کنبي سورت نه ابتدا وی
 درې حالت به دا دلته کنبي تل ستا وی
 دَ اول صورت نه راشه خآن خبر کړه

تعوذ او تسمیہ دوارہ پہ سر کرہ
 تعوذ او تسمیہ دل تہ را غلے
 دا عمل دے د محبوب نبی ﷺ دیر بشکلے
 دویم صورت کنبی تعوذ وئیل بہتر دی
 دا کارونہ دثواب د ہر بشر دی
 تسمیہ کنبی ہر بشر لہر اختیار دے
 دثواب دا پہ کارونو کنبی یو کار دے
 دریم صورت کنبی تسمیہ ہر خائے را غلے
 خیر دار ترینہ ہر بشر دے ہر یو کلے
 دتویے دسورت حکم بل جُداد دے
 ہفہ حکم راشہ لانڈی دل تہ داد دے
 تسمیہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دا حصہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دتعوذ او تسمیہ تفصیل

کہ سورت نہ ستاوی چرے ابتدا
 تعوذ کرہ تسمیہ سے سرہ ادا
 صورتونہ ترے جو پرے تہول خلور
 وصلی کُل او فصل کُل نہ پس دی نور
 شتہ فصل اول وصلی ثانی صورت
 خلورم ئی دے الہ پہ حقیقت

په خلو رو کښي چي بره ذکر دای
 درمے صورتہ په کښي دلته ټول روادای
 وصل اول بیافصل ثانی صورت
 ن ناروادمے دا صورت دَ تلاوت
 نور ددي نه علاوه چي درمے ادا دی
 دغه درمے وارہ هر ځائے کښي تل روادای
 دَ مخارجو بیان

دَ مخرج مثال دَ کور دمے دَ بنیاد
 بی بُنیاده کور لیدلي چا آباد
 حلق یا ژبه یا وی شونډمے دَ انسان
 دَ کوم ځائے نه ادا کیږي چي بیان
 مخرج دغي ځائے ته وائی په دُنیا
 دَ قاریانو علم او ده وینا
 مخرجونه ټول دی او ولس دَ حرفونو
 دا بیان دمے یقیني دَ کتابونو
 چي ساکن وی دَ الف سره واویا
 جوفی نوم ددي مخرج دمے په دُنیا
 دَ همزي سره چي جمع کریمے بیاها
 ادا کیږي دوی دَ حلق په انتها
 مینځ دَ حلق دمے عین او حاله په جهان

خیال ساتی ددی خبری عالمان
 غین او خاد حلق اُخر نہ ادا کی پری
 پہ لفظونو کبھی چھی کلہ بیان پری
 دَاخِر ژے سرہ لہات چھی مل شی
 قاف بہ جو پتری دُنیَا پہ ہر منزل شی
 لہرا لاندی ہر یوقاف نہ کاف ادا دے
 دامخرج ددغی قاف نہ بل جُدا دے
 مینغ دژے کتہ تالو سرہ شی مل
 جیم دشین سرہ راخی پہ دی منزل
 یا حرکت لرونکی، دارنگ یا دالین
 ادا کی پری ددی خائے نہ پہ بہترین
 کتہ داژہ ددی ژامی سرہ مل شی
 جو پریہ ضاد تری دُنیَا پہ ہر محفل شی
 یو دژے غارہ بل کپہ شمیرانیاب
 ثنایا رُباعی دوارہ دہر باب
 ہم اُورے دَضو ا حک شی چھی تمام
 ادا کی پری ددی خائے نہ ہر یو لام
 یو دژے غارہ بل تالو کپہ برہ
 نون ددلتہ نہ ادا کپہ بنہ پہ نہرہ
 لہر دینہ چھی دَنون نہ خوک شی کلہ

را ادا بہ شی ددی خائے نہ پہ خپلہ
 کرہ د پاس غائبونو بیخ دژیے سر
 طاء، تا، دال تری ادا کی پری پہ ہر در
 ژبے سر نہ ادا کی پری ظا او ثا
 چہ شی یو دثنا یا غارہ علیا
 دا مخرج دھریو ذال دے دجھان
 داسی وائی دقران دغہ قاریان
 مینغ چہ شی دثنا یا دژیے سر
 ورتہ خیال کوہ دنیا کبھی پہ نظر
 دا دصاد اوزا د سین دے یو مخرج
 دہائستہ یر بہترین دے یو مخرج
 مینغ دلاندی شونہی دے مخرج دفا
 چہ شی یو دثنا یا غارہ علیا
 کلہ شونہی چہ دا دوارہ یو خائے کی پری
 واو اوباء سرہ ہر میم تری ادا کی پری
 دغٹے مخرج خیشوم دے بیان شوے
 ہائستہ دی سرہ دنیا کبھی قران شوے
 مخرجونہ دحرفونو دی داتول
 بنیادونہ دحرفونو دی داتول

★★★★★★

د خلی غائبونه

ثنا یا اوربعاى خلوړ خلوړ
 بیا انیاب او ضوا حك شته دُومره نُور
 طواحن غائبونه دولس شته په شمیر
 نواجذ خلوړ چي نه شی درنه هیر
 شل غائبونه د اضراس شول دغه شان
 دوه دیرش خُله کښي شول غائبونه د انسان

د صفاتو بیان

د صفت معنی راغلی ده حالت
 د یاد شو په معنی د کیفیت
 ټول صفات لری دوه قسمه د جهان
 لازمی او عارضی دی عالیشان
 لازمی نه جدا کیږی له حرفونو
 خیال ساته ددغي ټولو صفتونو
 عارضی صفت وی حرف کښي کله کله
 کله کله دا د حرف نه بیل شی خپله
 د اښکلا وی د حرفونو د جهان
 که دُنیا کښي ورته خیال او کږی انسان
 په دې هر یو حرف بنائسته لکه د گل شی
 خوشبودار مشک و عنبر د هر محفل شی

خيال كوه ددغي ٿولو ٻيڻه تمام
 داسي وائي ٻه دنيا ڪنبي خاص او عام
 صفاتِ لازمه

چي د حرف سره يو ڄاڻي ٻه هر مڪان وي
 دا صفت به لازمي ددي جهان وي
 چي جدا ترينه ٻه يو مقام ڪنبي نه شي
 چي جدا ترينه ٻه يو ڪلام ڪنبي نه شي
 ورتنه وائي خاص او عام صفت لازم
 ورتنه وائي ٿول تمام صفت لازم
 ياد ڪر ٻه اولس لازمي ٿول صفتونه
 ڄنگ چي اولس دي ياد شوي مخرجونه
 لس صفات درنه هيرنه شي متضاد دي
 ضد پنڄهه د پنڄو دلته ڪنبي ٿول ياد دي
 ووه دي غير متضاده ٿول صفتونه
 دا صفات لري جدا جدا حرفونه
 د صفات متضاده بيان

ٿول پنڄهه د پنڄو ضد دي متضاد
 دا صفات ٻه دي صفت سره دي ياد
 لس حرفونه مهموسه دي د جهان
 نور راغلي جهريه ٿول د قران

لس حرفونہ مهموسہ لری صفت
 کرہ فحٹتہ شخض سرہ سگت
 جہر نوم داوچت والی اوقوت دے
 نرم والے مهموسہ کنبی ہر ساعت دے
 دریم صفت دصفتونونہ شدت دے
 داشامل زمونر پر سرہ پہ تلاوت دے
 تبول دی نولس مجھورہ پہ شمار حرفونہ
 جہر سرہ بنائستہ کیپی دالفظونہ
 دشدت معنی سختی دہ دجہان
 داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
 پہ اتو حرفونو کنبی صفت شدت دے
 مجموعہ کنبی دا جدقظ بگت دے
 بل شدت تہ مخامخ صفت رخوت شتہ
 نرم والے پہ کنبی پروت پہ ہر جہت شتہ
 لکہ خنگ چپی دمنفوش شین دے شین
 دا آواز دے دنرمے بنہ بہترین
 درخوت حرفونہ شپارس دی پہ کور
 دشدت اوتوسط دی کور کنبی نور
 پنخہ تبول متوسط دی معتبر
 مجموعہ دتوسط دہ لن عمر

نة اواز پة کنبی بندی پری دانسان
 بین بین ورتہ ہم وائی پہ جہان
 پہ صفاتو کنبی پنجم دے استعلا
 ووة حرفونو کنبی راغلی پہ دنیا
 خُصْ ضَغَطٌ قِظْ ددی ده مجموعہ
 د حرفونو استعلاء ده دا حصہ
 ضد شپیرم د استعلاء دے استفعال
 تہول لری دوویشٹ حرفونہ دکمال
 د اطباق صفت نہ خان کرہ بنہ خیر
 تہول خلور لری حرفونہ پہ ہر در
 طا او ظا سرہ ملگر مے صاد او ضاد
 مطبقہ سرہ دی دا حرفونہ یاد
 د اطباق ضد انفتاح دے ہر ساعت
 تہول پنخویشٹ حرفونہ دالری صفت
 پہ اذلاق صفت کنبی شپردی تہول حرفونہ
 فَرْمِنْ لُبِّ کنبی دی دا صفتونہ
 دغہ تہول متضادہ صفات شول تیر
 در نہ نة شی تلاوت کنبی چہی دا ہیر
 خیال ساتھ ئی تلاوت کنبی ہر ساعت
 بنائستہ کی پری پہ دے ہر خائے تلاوت

دَصَفَاتِ لَازِمَہِ غَیْرِ مُتَضَادَہِ بَیَانِ

لکہ خنک دَفَاتِحے چي ووۃ آیات دی
 دُومرہ غیر متضادہ لہ مقامات دی
 لکہ خنک چي ووۃ اَسْمَانِہ دَجْہَانِ دی
 دُومرہ غیر متضادہ صفات بیان دی
 تبول دی ووۃ منفردہ صفات دُنْیَا کِنِی
 دادی غیر متضادہ ہرہ وینا کِنِی
 پنخو حرفو کِنِی راغلے قلقلہ دہ
 قُطْبُ جَدُّ کِنِی پرتہ دامجموعہ دہ
 یوصفت دے پہ صفاتو کِنِی صَفِیر
 ذکر کرے علماء دے پہ تحریر
 زادِ صَادِسِرہ کرہ جمع بل کرہ سین
 دَصَفِیر حرفونہ درے دی دا حسین
 یوصفت دے دَصَفَاتونہ تکریر
 رپیل دل دَرِیے را کِنِی پہ تقریر
 یوصفت دَتَفْشِی شتہ پہ یقین
 دا صفت لری یو حرف ہغہ دے شین
 شین چي کلہ پہ دُنْیَا کِنِی ادا کیڑی
 آواز خُلہ کِنِی ورسرہ پورہ خورِیڑی
 بنۂ پہ نرمہ ادا کیڑی حرف دَلِین

دغہ دوه حرفونہ دی بنہ بہترین
 واونہ مخکبھی چي وی زور داپہ هر در
 زور دِیاء نہ مخکبھی وی چي پہ نظر
 هلہ داصفت بہ دلته کبھی موندے شی
 هلہ داصفت ییادلته کبھی راتلے شی
 انحراف صفت دَراء سرہ دَلام دے
 چي یو بل تہ مائل کیری نو تمام دے
 یوصفت استطالت دے معتبر
 دغہ ضاد سرہ موندے شی پہ هر در
 دغہ غیر متضادہ دی صفتونہ
 چي ملگری دَئیائی دی حرفونہ
 دَصفاتِ عارضہ بیان

عارضی صفت وی حرف کبھی کلہ کلہ
 لکہ خنگ چي رانرے شی او پبلہ
 تہول لری دغہ صفت اتہ (8) حرفونہ
 بنائستہ کیری دَقران پہ دے لفظونہ
 لام اوراء سرہ چي میم ساکن کرے نور
 نون ساکن سرہ شُول دا حرفہ خلور
 دغہ رنگ دے میم اونون هر مشدد
 داتنویں دے دغہ رنگ ہم معتمد

همزه هغه چي لرونڪي مخڪڻي زوروي
 واوساڪن نه مخڪڻي پيڻ چي په يو دروي
 هريو ڄائے ڪڻي چي ڏيا نه مخڪڻي زيروي
 ڀڻه ڦاري دے چي آگاه له دے نه ڀيروي
 دَلام قاعدے

ڪه ڏ پاڪ اللہ ڏنوم نه مخڪڻي زوروي
 غت به لام ئي په لوستلو سراسروي
 د اللہ نه مخڪڻي پيڻ راشي چي ڪله
 لام ڏ پاڪ اللہ به غت وائے پخيله
 ڪه ڏ لام نه مخڪڻي زيرو راشي قرآن ڪڻي
 نري وايه دغه لام په ٽول جهان ڪڻي
 دغه دوه دي مقامات ڏ ڊڪ لوستلو
 لام ڏ پاره دي راغلي په وئيلو
 نور ڏ دوو (2) نه چي دي ڄومره مقامات
 نري لام هلته راغلي په حالات
 ڊڪ ويئلو ته تفخيم ڏ جهان وائي
 نرے ڪولو ته ترقيق دغه شان وائي
 په و اللہ ڪڻي لام ڀيل راخي هر حال
 نري لام ڏ ڀسم اللہ لري مثال

★★★★★

دَرَا قَاعِدے

غتِ لوستلو تہ تفخیم پہ جہان وائی
 نرې والی تہ ترقیق دغہ شان وائی
 غتِ لوستل معنی راغلی دَ تفخیم دہ
 دا پہ را کبھی دَر حمان او دَر حیم دہ
 نرې کولو تہ ترقیق پہ دُنیا وائی
 داسے دل تہ کبھی قاریان عالمان بنائی
 اِرْجِعُوا ئی دے مثال ددی جہان
 رانرې ددی مثال دہ پہ بنے شان
 رانہ مخکبھی زور او پیش کۂ پہ دُنیاوی
 داساکنہ را بہ دکہ د دُنیاوی
 پہ ہر خائے کبھی ورتہ بنۂ او کرہ نظر
 دَ حرکت نہ ئی کرہ خاں پورہ خیر
 زور او پیش کۂ وی دَر اَدَسر دَ پاسہ
 دالوستل بہ غتِ بنائستہ وی ستا دَ لاسہ
 دا دَشد سرہ راخی ہم کلہ کلہ
 بی لہ زیرہ بہ داوی ہر خائے پہلہ
 دا دَ زیر سرہ چہی راشی پہ یو در
 نرې وایہ دغہ را پہ ہر بشر
 را ساکنہ وی ساکنہ مخکبھی بلہ

مخکني زي سره به داشي نري خيله
 را چي وي دِ اِمالے په هر حالت کني
 نري وايه دغه را په تلاوت کني
 زير لرونکے داسي را په هر مقام
 چي دَ روم سره اُدي پري بيه تمام
 نري وايه دغه را په هر حالت کني
 ياد ساته دغه بيان په تلاوت کني
 دَميم اونون مشدد قاعده

نون او ميم لري غنه هغه صورت کني
 مشدد چي دواړه راشي تلاوت کني
 دَميم ساکن اونون ساکن قاعده

لکه خنگ چي درے نقطے دَ ثا او پادي
 حالتونه ميم ساکن له دومره دادي
 درے حالتھ دي دَميم ساکن په شمار
 يو ادغام دے، بل اخفا او بل اظهار
 کة دَميم ساکن نه وروستو وي ميم بل
 نُو مُدغم به شي دَميم سره ميم خپل
 دغني سره به دغه شي لوستلے
 دَ ادغام صورت دا هر چا دے ليکلے
 کة دَميم ساکن نه وروستو راشي باء

نو پِه ميم کڻي به غڻه وي دَ اخفاء
 ميم اوباءِ که وروستو راشي پِه يولار
 دلته کيڙي پِه هر خائے کڻي تش اظهار
 دا حالت دَ نون ساکن شولو تمام
 قلب سره ئي معتبري ٿول احکام
 دَ نون ساکن اوتنوين قاعدے

اخفاء، قلب سره، اظهار، ادغام کره نور
 نون ساکن لري احوال دغه خلور
 پِه تنوين کڻي ٿول جاري کره دا بيان
 نون ساکن دَ پاره حکم دَ جهان
 نون ساکن اوپه تنوين کڻي شته اظهار
 که دَ حرفِ حلقی وروستوشي پِه لار
 پِه دوه قسمه بيان شومے هر ادغام دے
 يو غڻه سره، خالی ئي بل مقام دے
 يَنْمُو ٿول خلور حرفونہ دَ غڻي دي
 بي غڻي چي لام اورا دي ورپسي دي
 بل دوه تڪونه جوڙ شوي دے يو کور
 حکم خلقو بيان کرے ورله نور
 نون ساکن تنوين به ميم سره بدل شي
 که دَ نون نه پس وي دانو دا به تل شي

قلب دے نوم ددی بیان پہ دی صورت کنبی
 چپی دنون نہ پس وی بآء پہ تلاوت کنبی
 دغہ وخت کنبی یو غنہ بلہ اخفاء ده
 دا خبرہ بیان کرے علماء ده
 پہ نون ساکن او تنوین کنبی فرق

نون ساکن لیکلے شی لکہ فَمَنْ
 تنوین نہ یشکارہ کوی بل تہ بدن
 نون ساکن وئیلے شی پہ ہر حالت کنبی
 دَہر واصل او دَوقف پہ صورت کنبی
 دَتنوین نون بہ شی وصل کنبی لوستلے
 دغہ وقف کنبی ہیخ چا نہ دے لیدلے
 ادغام او اظہار

لکہ خنگ چپی تبول پنخہ ددین ارکان دی
 دَادغام دُومرہ قسمونہ پہ جہان دی
 یو مثلین دے دغہ تام پہ مقام دے
 دَقسمونو دَادغام نہ یو ادغام دے
 شتہ دے قسم مُتَجَانِسین یو بل
 داناقص او تام راخی پہ ہر محفل
 بل تہ وائی مُتَقَارِبِین تمام
 کلہ کلہ داناقصہ وی ادغام

دَمَخْرَجَ صَفَاتِ سِرِّهِ دَ حَرْفِ كَفْتَارِ
 بِنَاءٍ وَاضِحَةٍ تَهْ وَيَلِجُ شَيْ اِظْهَارِ
 مَدِّ اَصْلِيٍّ اَوْ مَدِّ فِرْعَوِيِّ

تَبْوَلِ حَرْفُونَهُ بِنَاءً رَاخِ كَلِّ پَهْ خَيْلِ مَقْدَارِ
 وِرْتَهْ وَاثِيٍّ مَدِّ اَصْلِيٍّ پَهْ كَفْتَارِ
 دَا تَعْرِيفِ دَمِ دَمَدِّ اَصْلِيٍّ بِيَانِ
 دَا سَمِ وَاثِيٍّ پَهْ دُنْيَا كَنْبِيٍّ تَبْوَلِ قَارِيَانِ
 اَصْلِيٍّ مَدِّ مَدِّ ذَاتِيٍّ سِرِّهِ يَادِي پَرِي
 كَلِّهِ كَلِّهِ پَهْ طَبْعِيٍّ هَمْ بِيَانِي پَرِي
 مَوْقُوفِ نَهْ وِي اَصْلِيٍّ مَدِّ پَهْ خَهْ سَبَبِ
 بَسْ مَقْدَارِ دَ اَصْلِيٍّ مَدِّ لَرِي طَلْبِ
 پَهْ سَبَبِ بَا نَدِيٍّ مَوْقُوفِ چِي وِي يَوْمَدِ
 وِرْتَهْ وَاثِيٍّ دَا دَمَدِّ فِرْعَوِيِّ حُدِّ
 فِرْعَوِيِّ مَدِّ لَرِي پَهْ جَمْعِ دَوَهْ اَسْبَابِ
 دَهْمَزَمِ سِرِّهِ سَكُونِ كِرْهْ دَا عَرَابِ
 اَصْلِيٍّ هَرْ خَائِجِ هَرْ حَالَتِ كَنْبِيٍّ شَيْ لَوْ سَتَلِ
 عَارِضِيٍّ وِي كَلِّهِ كَلِّهِ غَرْخِي دَلِ
 دَمَدِّ مَتَّصِلِ اَوْ مَدِّ مَتَّفَصِلِ بِيَانِ

كَلِّهِ سَبَبِ دَ فِرْعَوِيِّ مَدِّ چَرْمِ هَمْزَهْ وِي
 مَتَّصِلِ، مَتَّفَصِلِ قَسْمِ بَهْ دَا دَوَهْ وِي

متصل مددے یاد شوے پہ واجب
منفصل تہ جائز وائی ہر طالب
دَ (ساکن اعتبار سرہ) دَ مد قسمونہ

دَ ساکن چہی مد کبھی راشی اعتبار
دوہ قسمونہ ترے جو پری پہ ہر لار
یو لازم دے بل جائز سرہ دے یاد
دَ ساکن کوردے پہ دے سرہ آباد
پنخہ قسمہ دَ لازم شتہ پہ ہر در
دوہ قسمونہ دَ جائز دی معتبر
دَ مد لازم قسمونہ

لازم مددے پہ پنخہ قسمہ کبھی بند
پیدا کی پری تلاوت کبھی پہ دے خوند
یوتہ وائی کلمی او مثقل
کلمی مخفف دے ورسرہ بل
یو حرفی مثقل مد شتہ دے لازم
بل حرفی مخفف یاد ساتھ دائم
پنخہ دے مد لازم سرہ دلین
دا پنخہ قسمہ دَ مد شول بہرین
دَ مدونو مقدارونہ

مقدار در پری حرفونہ در پہ در

توسط دے مینغ دَ طول او دَ قصر
 خپل مقدار سرہ را خکل دَ حرف وینا کنبی
 دوہ حرکتہ دی دَ قصر پہ دُنیا کنبی
 زیات را خکل دَ طول تعریف دے حقیقت
 شپہ حرکتہ ئی مقدار دے ہر ساعت
 پہ اصلی مد کنبی را غلے تل قصر دے
 توسط پہ متصل کنبی معتبر دے
 منفصل کنبی توسط شتہ دَ جہان
 لکہ خنگ چي طول لازم کنبی دے بیان
 پہ وقفی مد، عارضی کنبی طول بہتر دے
 توسط سرہ جائز پہ کنبی قصر دے
 دَ ہمزے قاعدے

لکہ خنگ چي دوہ نقطی دَ ہر یوتا دی
 دَ ہمزے دُومرہ قسمونہ تل ادا دی
 نہ پتیری ہر ساعت چي شی لوستلے
 قطعہ دغہ پہ نوم شی رابللے
 پہ شروع کنبی وصلیہ ہمزہ لوستے شی
 مینغ کنبی دغہ پہ وینا را غر خیدے شی
 دَ اسمونو پہ شروع کنبی الف لام
 وصلیہ ہمزہ لری دغہ مقام

زور لرونکے دا همزه په هر مقام وی
 رنگ په رنگ دا مثالونو کښي مدام وی
 که دریم حرف دَ فعل پیش لری دُنیا کښي
 پیش په سربه دا همزه شی په وینا کښي
 که دریم حرف دَ تکی زیر لری یا زور
 زیر لری به دا همزه په دغې در
 اِسْمٌ، اِیْنٌ، اِبْنَةٌ دَ هـ ر ی و لار
 وصلیه همزه لری زیر په گفتار
 ورسره شته رنگ په رنگ نور مثالونه
 دَ همزه وصلیه دای حالتونه
 که همزه دَ فعل وی په ابتدا کښي
 دا قطعی دَ زور سره ده په دُنیا کښي
 یو صیغه دَ مضارع متکلم ده
 دا واحد صیغه قطعی ده او دائم ده
 همزه توله قطعیه دی هر خائے نورے
 وصلیه نه علاوه چي داشوے تیرے
 پنځه فعله که موجود وی په یو دار
 په دریم حرف ورسره پیش وی په گفتار
 دَ کسرے نه به همزه دا محروم نه وی
 همزه دلته وصلیه به مضموم نه وی

اِسُو اِئْتُوا اِقْضُوا درمے شول دغہ شان
اِئْتُوا اِقْضُوا دوه نوردي دَجْهَان

حروفِ مدہ

واونہ کلہ چي پيش راشي مقدم
زير ديانہ مخکشي وي چي هغه دم
دالف نہ مخکشي زور چي په جهان شي
دغہ درمے وارہ ساکن چي دغہ شان شي
پہ مدہ حروف سرہ دغہ ياديري
کتايونو کشي زمونرہ بيانييري
ولاړ زور او زير دي شمار هم په مدہ کشي
ولاړ پيش دلته راغله هر حصہ کشي
دغہ درمے وارولہ حکم مقدم دے
دا بيان د هر بيان نہ ډير اهم دے

حروفِ لين

واواويانہ مخکشي کلہ چي وي زور
دغہ دوارہ هم ساکن چي کړي په سر
ورتہ وائي دوه حرفونہ ټول د لين
اداشوي بڼه په نرمه بهترين

دوقف بيان

ساکه اخله دادے وقف شريعت کشي

اُدریدل دی دَقران پښه تلاوت کښي
 اُدریدل غواړي انسان کله ناکله
 بندوی هغه قران کله ناکله
 یو پښه خپل اختیار سره انسان اُدریږي
 بل هغه چي تلاوت ورته گرانېږي
 نور کولې هغه نشي تلاوت
 نو مجبوره دې ساه اخلې دا ساعت
 اول وقف اختیاري دې جهـان دې
 چي پخپله د انسان ختم بیان دې
 بل پښه اضطراري یاد دې در پښه در
 مجبوراً کوی دا وقف هر بشر
 که معنی پري نه بدلیږي تلاوت کښي
 دغه دواړه دی روا پښه شریعت کښي
 پښه معنی باندې نظر چي د انسان وی
 علاماتو ته ئي خیال چي د قران وی
 دا پښه وقف اختیاري سره یادېږي
 کتابونو کښي پښه دې نوم بیانېږي
 ساه شی لنډه نور لوستل چي پښه چاگران شی
 گران چي ده له تلاوت دې قران شی
 وقف دې اضطراري پښه دې صورت کښي

خیال کوہ ددغی دواروتلاوت کنبی
دوقف قسمونہ

تبول پنخہ قسمہ دوقف دی بیان
داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
یولازم دے بل مطلق پہ ہر مقام دے
دغہ وقف پہ قرآن کنبی خاص او عام دے
جائز ہم شتہ مجوز پہ تلاوت کنبی
مُرخص پنخم راغلی دے صورت کنبی
دا پنخہ قسمہ دوقف دی راغلی
ادا کی پری ایاتونہ پہ دی بشکلی
ضروری اولازم وقف دے پہ میم
اُدریدل دی رواشی پی پہ زاجیم
اُدریدل دی ہم پہ طاباندی راغلی
ادا کی پری ایاتونہ پہ دے بشکلی
دائرہ وقف دپارہ خائے پہ خائے دہ
دغہ نخہ دایت دجدائے دہ
قف سرہ پہ ہر مقام بانندی اُدری پڑہ
بلے ساہ سرہ بیامخ کنبی روانی پڑہ
دابہتردی دقرآن پہ تلاوت کنبی
داسے وائی عالمان پہ دے صورت کنبی

وقف النبی (ﷺ) دے راغلیے پہ قرآن کنبی
 دغہ خائے دُدریدو دے پہ جہان کنبی
 دلته وقف دُنیانو سردار (ﷺ) کرے
 وقف دلته کنبی نیکانو بار بار کرے
 قاف چي کله وی یواخے پہ قرآن کنبی
 وقف دلته بعض گنری پہ دے جہان کنبی
 دَسکتے شتہ پہ قرآن کنبی علامت
 بند وُل دی پہ دے سرہ تلاوت
 ساہ چي ماتہ درنہ نشی پہ جہان
 لِر ساعت نہ پس جاری کرہ خپل بیان
 داتعریف دَهر سکتے دے پہ جہان
 داسے وائی پہ دُنیاکنبی عالمان
 وقفہ ہم وائی سکتے پہ قرآن کنبی
 خیال ساتھ ددغی هر خائے هر بیان کنبی
 صل بہ کله کله ستاشی پہ نظر
 اُدریدل نہ اُدریدل دی برابر
 لامطلب لری چي نشتہ اُدریدل
 تلاوت جاری ساتھ دلته کنبی خپل
 پہ محل دَوقف اُدیپرہ صحیح
 تام کافی حسن شتہ وقف ہم قبیح

کتہٴ خوک اُوکری اعتبار دَ کیفیت
 تہول خُلو رِسمہ بہ جورِ شی داساعت
 یو ابدال دے بل دے روم سرہ اسکان
 دَ اشمام سرہ شتہ وقف دغہ شان
 دَالُہ فضل و کرم سرہ کتاب
 ختم شولو ضروری ترینہ ہریاب
 پہ اُخر کُنی بیاسلام پہ محمد ﷺ شہ
 داسحر سرہ ماہنام پہ محمد ﷺ شہ
 ورسرہ درود زَہ وایم پہ نبی ﷺ
 چہی بُنیاد دے پہ دُنیا دَ ہر ولی
 ورسرہ ئی شہٴ پہ ال تل سلامونہ
 پہ بنائست ئی پہ جمال تل سلامونہ
 بیاسلام دے پہ اصحاب دَ محمد ﷺ وی
 داسلام دے پہ ہریاب دَ محمد وی
 زَہ پہ سرہ ختم وومہ خپل کتاب
 رَہ کپہ رانہ قبول پکُنی ہریاب
 تمت بفضل اللہ تعالیٰ وبتوفیقہ رنا تقبل منا انک انت السميع العليم . وتب علينا
 انک انت التواب الرحيم . والحمد لله تعالیٰ علی ذالک . وصلى الله تعالى على خير
 خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين .

جمعة المبارک 11 رمضان المبارک ... ستمبر 2008

دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید

تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی

خورونکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید
منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**